

Mantrailing - Umetnost pasjega nosu I. del

Gotovo se skrbniki psov zavedamo, da je pasji smrček osnovno čutilo našega štirinožnega prijatelja. Pes z nosom neumorno raziskuje in spoznava okolico, radoveden ga potisne v domala vsako luknjico, nasloni na nešteto drevesnih debel in hišnih vogalov, s priprtimi očmi ga dviguje visoko v zrak in hkrati globoko vdihuje vonjave, ki mu jih prinaša sapica. Oblika pasje meditacije, sproščanja in hkrati aktivacija možganskih vijug. Pogosto srečam pasje skrbnike, ki jih nenehna aktivnost pasjega nosu spravlja v obup. Nemogoče je psu prepovedati vohljanje. Trud usmerjen v prepečevanje nosne dejavnosti ne bo obrodil sadov, zato se tovrstne misije nemogoče pameten skrbnik ne bo lotil. Produktivna je tista odločitev, ki bo pasjemu smrčku omogočila usmerjeno nosno zaposlitev.

Na voljo so številne dejavnosti, ki so namenjene zaposlitvi pasjega nosu. Pogosto jih poimenujemo mentalne zaposlitve psa, saj je kar 1/8 možganov psa povezana z zaznavanjem in predelavo vonjskih sporočil. Center za voh je pri psu za kar 40 % večji v primerjavi s človeškim centrom za voh. Pes vohljanje potrebuje tako kot potrebuje zrak, zato mu ponudite možnost iskanja. Sprehod dvignite na višji nivo z iskanjem igrač, pokukajte med reševalne pse, prijavite se v tečaje dela z nosom in iščite vonje eteričnih olj, ohranjajte nagone v vrstah lovcev. Možnosti so številne in raznolike. Najdite zase in za kužka najprimernejšo. Če pa se zavedate, da je pasji smrček vrhunec umetniškega izraza narave potem se podajte na pot 'mantrailinga'.

Kinološka disciplina 'mantrailing' na tujem in v domačih logih

Predvidevam, da ste mnogi 'mantrailing' opazili v ameriških akcijskih filmih, ko kuža, najpogosteje v podobi 'bloodhonda' (pes Svetega Huberta) na dolgem povodcu in v spremstvu policije išče zločinca ali pogrešano osebo. Iz zapisanega sledi, da 'mantrailing' izhaja iz Amerike. V tej državi je 'mantrailing' uporabno in odlično razvito orodje v rokah policije. Pse urijo profesionalci in jih uporabljajo dnevno v številnih policijskih posredovanjih.

V vode 'mantrailinga' se je Evropa podala pred desetletjem. Slovensko spogledovanje z 'mantrailingom' je spodbudila ga. Maja Golob, ki je pred tremi leti organizirala prvi 'mantrailing' seminar v Sloveniji.

Od takratnega dogodka do danes smo prehodili že kar nekaj poti, postavili pomembne mejnike in prizadevno sledimo začrtanemu cilju. Trenutno se v Sloveniji v sklopu reševalne dejavnosti iskanja pogrešanih oseb z vejo 'mantrailinga' ukvarja ducat vodnikov, Enota reševalnih psov Slovenije (ERPS) je oblikovala in sprejela pravilnik po katerem bodo vodniki opravljali 'mantrailing' izpite različnih stopenj, smo ena redkih držav, ki ima dva FCI sodnika (Matjaž Zanut in Maja Golob) za področje ocenjevanja dela 'mantrailing' psov, vodniki se urijo v skopu lokalnih Enot reševalnih psov in mesečno na skupnih vajah po domala celotni Sloveniji, psi za 'mantrailing' bodo po opravljenem izpitu in preizkusu stopili v vrste Skupine za iskanje pogrešanih (SIP) in s tem prispevali k hitrejšemu in učinkovitejšemu iskanju pogrešanih oseb, pomemben del 'mantrailinga' je izobraževanje splošne javnosti, saj se psi za 'mantrailing' s svojimi vodniki pogosto gibljejo v urbanih sredinah, torej med množicami, po postajališčih, trgovskih centrih, ustanovah itn. Nedvomno je eden izmed pomembnih ciljev pionirjev 'mantrailinga' v Sloveniji dejavnost razširiti, pridobiti skrbnike, ki bi si želeli pasji nos izobraziti v smeri 'mantrailinga', saj se s to nosno aktivnostjo lahko ukvarjamo na dva načina, bodisi v sklopu dejavnosti reševalnih psov ali ljubiteljsko, saj je 'mantrailing' zabavna kinološka dejavnosti, ki v popolnosti zadovolji nagone psa.

'Mantrailing' ali umetnost pasjega nosu

Slovenski jezik za način iskanja, ki se imenuje 'mantrailing' še nima ustreznega izraza, zato ga prevajamo opisno 'iskanje s pomočjo individualnega vonja'. Kuža išče, natančneje sledi vonjski sliki določene osebe in na koncu zasledovanja naredi identifikacijo (prepoznavo) osebe, ki ji je nos sledil.

Natančneje, pasji smrček dejansko sledi drobem individualnega vonja osebe. Ti drobci so predvsem odmrle kožne celice, lasje in mikroskopski delci, ki padajo s telesa in oblačil na tla med hojo, gibanjem človeka. Kuža natanko pozna vonj, ki ga sledi, ker mu skrbnik na samem štartu ponudi osebni predmet (t. i. identifikacijski predmet) človeka, ki mu pes mora slediti in ga na koncu sledi prepoznati (identificirati). Identifikacijski

predmet se pasjemu smrčku ponudi samo enkrat na samem začetku dela, vonj kuža zazna in ga shrani v t. i. vonjski spomin, ki mu omogoča zasledovanje osebe katere predmet smo mu ponudili v zaznavo.

'Mantrailing' sledenje nepoučenem opazovalcu izgleda nadvse preprosto. Vodnik pasjemu smrčku ponudi nek kos posameznikovega oblačila, kuža položi nos čim bližje tlom in začne slediti. Pri tem opazovalec ne opazi koliko kompleksnih mentalnih procesov se odvija v tistem delu pasjih možganov, ki je odgovoren za zaznavo, analizo in predelavo vonjskih podatkov. Pes se namreč po sledi giblje kronološko (pes vedno sledi najbolj svežemu vonju določene osebe, četudi je med staro in mlado sledjo samo nekaj sekund razlike - pasji nos to minimalno časovno vrzel zazna in se vedno usmeri na tisto sled, ki je sveža) in hkrati kaže sposobnost ločevanja med različnimi vonjavami, ki se prepletajo z vonjem, ki ga je shranil v vonjski spomin. Iz sposobnosti identifikacije na temelju vonja se je razvila posebna veja kriminalistike, t. i. odorologija, ki nas uči o dejstvu, da ima vsak človek sebi lasten t. i. temeljni vonj, ki ima individualne lastnosti, ki se ne spreminjajo četudi človek uživa zdravila, uporablja dišave, se znajde pod vplivom psihičnih dejavnikov itn. 'Mantrailerji' izluščijo omenjeno noto individualnosti posameznikovega vonja.

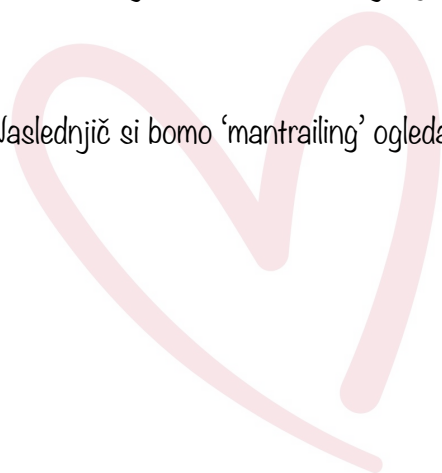
Neverjetna sposobnost pasjega nosu pri 'mantrailingu' pride do umetniškega izraza. 'Mantrailing' izkorišča pasjo naravo lovca, saj pes vedno zasleduje tisto divjad, katere sled je najbolj sveža. Kajti, če bi storil napako in sledil staro vonjsko sliko plena bi bila napaka lahko usodna, saj lačen lovec (pes) nima potrebne moči za uspešen ulov. Narava tovrstnih napak ne dopušča in jih kruto kaznuje. 'Naravnost' je zagotovilo, da 'mantrailing' psi svoje poslanstvo opravljajo s strastjo in vnemo. Sledenje samo po sebi je psu optimalna nagrada.

Mnogi strokovnjaki pritrjujejo ugotovitvi, da je 'mantrailing' najbolj naravna oblika iskanja. 'Mantrailing' pes vonj osebe zasleduje po potrebi z nizkim ali visokim nosom. Način zasledovanja individualnega vonja, ki si ga pes izbere je pogosto odvisen od pasme/genetskega materiala, načina učenja in pozneje vadbe, lokacije dela (travnata ali asfaltna površina, notranjost zgradb, podhodi itn.), izkušenosti psa, vremenskih vplivov in starosti sledi. Ravno specifičen način iskanja 'mantrailing' loči od kinološke discipline sledenja.

Razlika med sledenjem in 'mantrailingom'

Pri sledenju se od psa pričakuje, da bo smrček prilepil tesno ob tla in se premikal natančno po stopinjah (ali med stopinjami) osebe, ki jo mora odkriti. Strokovno izrazoslovje je opisano nosno delo poimenovalo izdelovanje hladne sledi. Hladna sled ni nič drugega kakor poškodba tal, ki nastane zaradi korakov pogrešane osebe v naravnem okolju (travniki, gozdovi, njive). Na poškodovanih tleh se začnejo odvijati kemični procesi, ki v kombinaciji z vonjem osebe/mikrodelci tvorijo hladno sled. Ljudje omenjeno poškodbo tal pogosto spregledamo, pasji nos jo z urjenjem zazna in ji sledi. Iz opisa lahko izpeljemo bistveno razliko med obema oblikama nosnega dela - sledarji sledijo fizični poškodbi tal v naravnem okolju in delajo zgolj z nizkim nosom, 'mantrailerji' oblikujejo sebi ustrezen način iskanja, individualnemu vonju posameznika sledijo z identifikacijo mikrodelcev temeljnega vonja in so sposobni delati v naravnem in urbanem okolju.

Naslednjič si bomo 'mantrailing' ogledali z zornega kota pasemske primernosti, načinov učenja, opreme ...

Razumeti psa
InterAktivna Spletna Izobrazba Psa